

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna a sudcov JUDr. Martina Vladika a JUDr. Viery Petrikovej v právnej veci žalobcu : **J. N.**, bývajúci v K., zastúpený JUDr. M. H., advokátom v K., proti žalovaným : **1/ T.**, so sídlom v K., zastúpená JUDr. M. V., advokátom v K., **2/ M.**, **3/ T.**, so sídlom v K., zastúpená JUDr. J. S., advokátom v K., **o úpravu vzťahov k neoprávnenej stavbe**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp.zn. 15 C 289/1994, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. novembra 2009 sp.zn. 1 Co 346/2008

t a k t o :

Dovolanie **z a m i e t a** .

Žalovaným 1/ až 3/ trovy dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Košice I rozsudkom z 3. júna 2008 č.k. 15 C 289/1994-595 zriadil časovo neobmedzené vecné bremeno na ťarchu žalobkyne, ako vlastníčky pozemku pôvodne zapísaného v pozemnoknižnej vložke X., katastrálne územie K., parc. č. X. o výmere X. m², ktorému zodpovedá právo vlastníka stavby k tribúne súp. č. X., na ktorom je táto postavená, nerušene užívať časť pozemku, označeného ako diel č. X. o výmere X. m², ktorý svojou polohou zasahuje do parcely súboru CKN č. X. o výmere X. m², sociálnej budove súp. č. X., na ktorom je táto postavená, nerušene užívať časť pozemku, označeného ako diel X. o výmere X. m², ktorý svojou polohou zasahuje do parcely súboru CKN č. X. o výmere X. m², ktoré diely sú vyznačené v geometrickom pláne, ako súčasti znaleckého posudku M. H., znalca z odboru geodézia a kartografia, č. posudku X. v znení doplnku č. 4, overeného

Správou katastra K. zo dňa 21.11.2007, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou tohto rozsudku. Uložil žalovanému 3/ zaplatiť žalobkyni sumu 120 404,-- Sk do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu vo vzťahu k žalovanému 3/ zamietol. Zamietol taktiež žalobu vo vzťahu k žalovanému 1/ a 2/ v celom rozsahu. Vyslovil, že o trovách účastníkov konania a trovách štátu rozhodne po právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že vykonaným dokazovaním má za preukázané, že žalovaní 1/, 2/ nie sú vlastníkami stavieb na pozemku žalobkyne a preto voči nim žalobu zamietol. V otázke zriadenia vecného bremena vychádzal zo skutočnosti, že spomínané vyvlastňovacie rozhodnutie Obvodného národného výboru K. z roku 1984 pre výstavbu tenisového areálu T. je právne neúčinné. V správnom konaní boli ako jeho účastníci v rozhodnutí z 20.2.1984 uvedení vlastníci vyvlastňovaných pozemkov podľa údajov pozemkovej knihy. Takto bola v rozhodnutí uvedená aj žalobkyňa a právna predchodkyňa žalobkyne M. B., rod. V.. M. B., rod. V. však zomrela X.. Vyvlastňovacie rozhodnutie ako individuálny právny akt správneho orgánu (údajne doručované vyvesením na úradnej tabuli Obvodného národného výboru K.), ktoré žalobkyni nebolo doručené, nie je právne účinné. Pokiaľ ide o otázku, že žalobkyňa mohla svoje právo na ochranu jej vlastníctva uplatniť v reštitučnom konaní podľa zákona č. 229/1991 Zb. resp. 503/2003 Z.z., k tomu uviedol, že Pozemkový úrad v K. žalobkyni tejto otázke nevyhoviel. Navyiac, ochrana vlastníctva prostredníctvom ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka je ochranou, ktorú možno uplatniť bez obmedzenia času. Vlastnícke právo je absolútne a nepremlčateľné. Ochrana prostredníctvom reštitučného nároku je vždy zákonom časovo limitovaná a viazaná na splnenie zákonných podmienok. Žaloba bola podaná na súd ako na ochranu vlastníckych práv žalobkyne ako vlastníčky pozemku. Podľa § 135c Občianskeho zákonníka sa táto ochrana mohla poskytnúť vo forme odstránenia stavby, prikázania stavby do vlastníctva žalobkyne alebo zriadením vecného bremena. Posledným riešením, ktoré ponúka § 135c Občianskeho zákonníka je zriadenie vecného bremena v prospech vlastníka stavby za finančnú náhradu. Stavba je neoprávnená, lebo bola postavená na cudzom pozemku, teda na pozemku iného ako vlastníka stavby. Toto konštatovanie vyplýva z predchádzajúceho hodnotenia súdu, že vyvlastnenie pozemku, na ktorom stojí stavba je právne neúčinné. Tejto požiadavke vyhovuje len rozsah nehnuteľností vo vlastníctve žalobkyne definovaných ako stavba, ako sú uvedené vo výroku rozsudku. Vo zvyšnej časti žalobe nie je možné vyhovieť na základe posudzovanej žaloby. Ostatné parcely uvedené v posudku H. nemajú charakter nehnuteľností podľa § 119 Občianskeho zákonníka. Preto vo vzťahu k žalovanému 3/ vo zvyšku žalobu zamietol.

Na odvolanie žalobcu a žalovaných 2/, 3/ Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 19. novembra 2009 č.k. 1 Co 346/2008-690 rozsudok súdu prvého stupňa vo vyhovujúcom výroku zmenil tak, že žalobu zamietol. Potvrdil rozsudok v zamietavých výrokoch. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní v prejednávanej veci vychádzal z nesprávneho skutkového zistenia, že pôvodná žalobkyňa je vlastníčkou parcely KN – X.C. katastrálne územie K., v dôsledku čoho vec nesprávne právne posúdil a navyše pri rozhodovaní vychádzal z nesprávneho právneho predpisu § 135c Občianskeho zákonníka. Z výpisu listu vlastníctva č. X. je zrejmé, že ako vlastník parcely KN – X.C. katastrálneho územia K. je v katastri nehnuteľností uvedený žalovaný 2/. V prejednávanej veci z obsahu spisu je zrejmé, že k strate vlastníckeho práva právnej predchodkyne žalobcu M. N. k parcele č. X. nepochybne došlo formou faktickej okupácie zo strany štátu, keď na základe stavebného povolenia zo dňa 26.10.1977 vydaného bývalým Obvodným národným výborom K. na parcele žalobkyne sa uskutočnila výstavba tenisových kurtov a následne rozhodnutím zo dňa 20.2.1984 došlo k jej vyvlastneniu. Vzhľadom na to, že k odňatiu vlastníckeho práva žalobkyne došlo v tzv. rozhodnom období, t.j. v čase od 25.2.1948 do 1.1.1990, mohla žalobkyňa uplatniť ochranu vlastníckeho práva podľa reštitučných predpisov. Preto nesprávny je záver súdu prvého stupňa, že vlastníctvo spornej nehnuteľnosti neprešlo nikdy na štát a vlastnícke právo žalobkyne zostalo zachované. Žalobkyňa na bývalom Pozemkovom úrade K. dňa 6.4.1992 uplatnila reštitučný nárok ohľadom parcely č. X. a č. X.. Ak by žalobkyňa bola v reštitučnom konaní úspešná až dňom právoplatnosti rozhodnutia pozemkového úradu o schválení dohody o vydaní nehnuteľnosti, by ako oprávnená osoba nadobudla vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, resp. na základe rozhodnutia, ktorým by súd uložil povinnej osobe vydať nehnuteľnosť. Zo správy Obvodného pozemkového úradu K. zo dňa 2.6.2009 je zrejmé, že o reštitučnom nároku žalobkyne ohľadom uvedených parciel doposiaľ nebolo rozhodnuté z dôvodu nezdokladovania nároku. V tejto súvislosti nesprávny je aj záver súdu prvého stupňa, že štátny orgán neumožnil žalobkyni ochranu jej vlastníckeho práva prostredníctvom reštitučného konania. Oprávnená osoba totiž v prípade takého postupu pozemkového úradu mohla svoj nárok uplatniť na súde. Vzhľadom na to, že žalobkyňa sa mohla a aj sa domáhala ochrany vlastníckeho práva postupom podľa reštitučného predpisu zákona č. 229/1991 Zb. a teda bol daný reštitučný nárok, nemôže táto úspešne uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov. Žalobkyňa sa preto nemôže domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa § 135c Občianskeho zákonníka, lebo žalobou o ochranu vlastníckeho práva podľa tohto ustanovenia nemožno obchádzať účel

a zmysel reštitučného zákona. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, že je vlastníčkou parcely KN – X.C., z ktorej odstránenia sa domáhala neoprávnenej stavby – tenisového centra. Ak teda žalobkyňa v konaní nepreukázala vlastníctvo k spornej parcele, nemožno jej poskytnúť ochranu podľa ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka, lebo podľa tohto ustanovenia rozhoduje súd iba na návrh vlastníka pozemku. Vzhľadom na to, že žalobca nie je v konaní aktívne legitimovaný, sú dané žalovanými uvádzané odvolacie dôvody, lebo súd prvého stupňa vedený nesprávnym právnym názorom dospel k nesprávnemu skutkovému zisteniu, že žalobca je vlastníkom spornej parcely, v dôsledku čoho vec aj nesprávne právne posúdil. Z tohto dôvodu odvolací súd postupom podľa § 220 O.s.p. napadnutý rozsudok vo vyhovujúcom výroku zmenil a žalobu zamietol a zamietavý výrok podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Rozsudok odvolacieho súdu napadol žalobca dovolaním vo výrokoch, v ktorých odvolací súd zmenil rozsudok vo vyhovujúcom výroku a žalobu zamietol, a ktorým potvrdil rozsudok v zamietavých výrokoch. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu ako aj rozsudok Okresného súdu Košice I v spojení s uznesením zrušil a vec vrátil na prejednanie prvostupňovému súdu. Dôvodom pre tento procesný postup je skutočnosť, že rozsudkom odvolacieho súdu bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa. Jednotlivé výroky obsiahnuté v rozhodnutí prvostupňového aj odvolacieho súdu sú vzájomne prepojené a na sebe závislé (Žalobca sa domáhal časovo neobmedzeného vecného bremena za odplatu na celý pozemok, prvostupňový súd mu však vyhovel iba v časti. Odvolací súd žalobu v celom rozsahu zamietol, ale z úplne iného právneho dôvodu.). Aj keď odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa iba v časti, kde žalobe bolo vyhovené a v zvyšnej časti rozsudok prvostupňového súdu potvrdil, má za to, že sú tu dôvody na podanie dovolania podľa § 238 ods. 1 O.s.p. a vydanie rozhodnutia v zmysle § 243b ods. 2 a 3 O.s.p. Uviedol, že nesúhlasí s názorom, že by bolo vôbec potrebné postupovať podľa tzv. reštitučných zákonov. Nikdy totiž neprestali byť spoluvlastníkmi pozemkov, ktoré zdedili po svojich predkoch. Keďže vyvlastňovacia vyhláška bola absolútne neplatná, a teda nemala ani žiadne právne účinky, vlastnícke právo pôvodných vlastníkov, teda právnych predchodcov súčasných žalobcov nikdy nezaniklo. Jediný problém je skutočnosť, že ako vlastníka pozemku je v katastri nehnuteľností zapísaný niekto iný. Otázkou vlastníckeho práva mal posúdiť súd v konaní ako predbežnú. Podľa jeho názoru nikto z nich nie je a nikdy nebol oprávnenou osobou, pretože ich vlastnícke právo na štát nikdy neprešlo. Za plnenie bez právneho dôvodu

je podľa názoru žalobcu možné považovať výlučne tie prípady, v ktorých právny dôvod neexistoval od počiatku. Plnenie na základe nezákonnej vyhlášky je podľa jeho názoru takým plnením, pri ktorom dôvod plnenia z formálneho hľadiska existoval, ale z dôvodu viacerých chýb, ktoré táto vyhláška obsahovala, bola nezákonná a jej právne účinky nikdy nenastali. Žalobca pri podaní žaloby vychádzal z právneho a skutkového stavu, ktorý bol známy v roku 1994 a preto by mal dovolací súd vždy posudzovať jeho postup (a snahu domôcť sa svojich práv) k uvedenému dátumu. Je veľmi jednoduché a pohodlné použiť ako hlavný dôvod na zamietnutie, dôvod ku ktorému dospela judikatúra iba prednedávnom.

Žalovaní 1/ až 3/ sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ide o zmeňujúci výrok rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bola žaloba zamietnutá a potvrdzujúci výrok v zamietavých častiach, kde sa žiada uviesť, že taktiež ide o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu aj keď formálne je tento výrok označený ako potvrdzujúci, preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatorne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm.a/ až g/ O.s.p. (t.j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého

účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľ žiadnu z týchto väd nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Ani vadu tejto povahy dovolateľ nenamietal a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľ namieta, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

V prejednávanvej veci pôvodná žalobkyňa M. N. (počas odvolacieho konania dňa X. zomrela a jej právnym nástupcom sa stal jej syn J. N., terajší žalobca) v konaní uplatňovala nárok na úpravu práv k neoprávnenej stavbe a to zriadeniu vecného bremena v prospech žalovaných k nehnuteľnostiam postaveným na parcele KN – X.C. katastrálne územie K. za náhradu v sume 690 345,-- Sk. Uplatňovala tak nároky z tzv. neoprávnenej stavby (§ 135c Občianskeho zákonníka).

Z výpisu listu vlastníctva č. X. je zrejmé, že ako vlastník parcely KN – X.C. katastrálne územie K. je v katastri nehnuteľností vedený žalovaný 2/. V zmysle ustanovenia § 70 zákona č. 162/1995 Z.z. sú údaje katastra (medzi ktoré patrí aj údaj o právach) k nehnuteľnostiam vrátane identifikačných údajov o vlastníkoch nehnuteľností (§ 7 písm.c/) hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak.

Vychádzajúc z obsahu žalobného návrhu je zrejmé, že pôvodná žalobkyňa svoje vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti vyvodzovala z neúčinného rozhodnutia bývalého Obvodného národného výboru zo dňa 20.2.1984, ktorým okrem iného malo dôjsť k vyvlastneniu parcely č. X. v prospech Československého štátu, ku ktorej podielovou spoluvlastníčkou bola v podiele X. so svojou matkou M. B. v podiele X.. Z doplnku k znaleckému posudku znalca H. vyplýva, že pôvodnej pozemnoknižnej parcele X. zodpovedajú parcely X., X. katastrálne územie K.. Z dokazovania vykonaného v konaní pred súdom prvého stupňa vyplynulo, že vlastnícke právo k pozemnoknižnej parcele X. na základe vyvlastňovacieho rozhodnutia nadobudol štát a následne na základe zákona č. 138/1991 Zb. žalovaný 2/.

V prejednávanej veci z obsahu spisu je zrejmé, že k strate vlastníckeho práva právnej predchodkyne žalobcu M. N. k parcele č. X. nepochybne došlo formou faktickej okupácie zo strany štátu, keď na základe stavebného povolenia zo dňa 26.10.1977 vydaného bývalým Obvodným národným výborom K. na parcele žalobkyne sa uskutočnila výstavba tenisových kurtov a následne rozhodnutím zo dňa 20.2.1984 došlo k jej vyvlastneniu. K odňatiu vlastníckeho práva pôvodnej žalobkyne došlo v tzv. rozhodnom období, t.j. v čase od 25.2.1948 do 1.1.1990, teda pôvodná žalobkyňa mohla uplatniť ochranu vlastníckeho práva podľa reštitučných predpisov. Pôvodná žalobkyňa na bývalom Pozemkovom úrade K. dňa 6.4.1992 uplatnila reštitučný nárok ohľadom parcely č. X. a č. X.. Zo správy Obvodného pozemkového úradu K. zo dňa 2.6.2009 je zrejmé, že o reštitučnom nároku pôvodnej žalobkyne ohľadom uvedených parciel doposiaľ nebolo rozhodnuté z dôvodu nezdokladovania nároku. Keďže pôvodná žalobkyňa sa mohla a aj sa domáhala ochrany vlastníckeho práva postupom podľa reštitučného predpisu zákona č. 229/1991 Zb. a teda bol daný reštitučný nárok, nemôže táto úspešne uplatniť nárok na ochranu vlastníctva podľa všeobecných právnych predpisov. Nemôže sa preto domáhať ochrany svojho vlastníckeho práva podľa § 135c Občianskeho zákonníka, lebo žalobou o ochranu vlastníckeho práva podľa tohto ustanovenia nemožno obchádzať účel a zmysel reštitučného zákona.

Možno teda uzavrieť, že vlastnícke právo k pôvodnej pozemnoknižnej parcele č. X. katastrálne územie K. v rozhodnom období prešlo na štát formou faktickej okupácie, pričom k reštitúcii nedošlo (aj keď pôvodná žalobkyňa reštitučný nárok uplatnila; o tom doposiaľ nebolo rozhodnuté pre nezdokladovanie nároku) preto žalobca v konaní nepreukázal, že je vlastníkom parcely KN – X.C., z ktorej sa domáha odstránenia

neoprávnenej stavby – tenisového centra. Ak teda žalobca v konaní nepreukázal vlastníctvo k spornej parcele, nemožno mu poskytnúť ochranu podľa ustanovenia § 135c Občianskeho zákonníka, lebo podľa tohto ustanovenia rozhoduje súd iba na návrh vlastníka pozemku.

Odvolačí súd preto vec správne právne posúdil vo všetkých aspektoch a jeho rozhodnutiu nemožno vytknúť pochybenie. Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Pretože nebolo zistené (ani dovolateľom tvrdené), že by rozsudok odvolacieho súdu bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O.s.p., či tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm.b/ O.s.p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalobca úspešný a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovaným 1/ až 3/ (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová